

Programare funcțională

Introducere în programarea funcțională folosind Haskell
C01

Ana Iova

Denisa Diaconescu

Departamentul de Informatică, FMI, UB

Organizare

Instructori

- Curs
 - Seria 23: Ana Iova
 - Seria 24: Denisa Diaconescu
 - Seria 25: Ana Iova
- Laborator
 - 231: Ana Iova
 - 232: Natalia Ozunu
 - 233: Miruna Zăvelcă
 - 234: Miruna Zăvelcă
 - 241: Andrei Burdușa
 - 242: Andrei Burdușa
 - 243: Andrei Burdușa
 - 244: Andrei Văcaru
 - 251: Ana Iova
 - 252: Ana Iova

Resurse

- Moodle
- Suporturile de curs si laborator, forumuri, resurse electronice
- Stiri legate de curs vor fi anunțate la curs si posteate pe Moodle
- Link direct catre suporturile de curs si laborator

<https://tinyurl.com/54ftc5wa>

Prezență

Prezența la curs sau la laboratoare nu este obligatorie,
dar extrem de încurajată.

Evaluare

Notare

- Nota finală: 1 (oficiu) + parțial + examen
- Restanță: 1 (oficiu) + examen
(parțialul nu se ia în calcul la restanță)

Condiție de promovabilitate

- cel puțin **5** > 4.99

Examen parțial

- valorează **3 puncte** din nota finală
- durata 45 min
- în săptămâna 7, în cadrul cursului, prima ora de curs
- se va da pe Moodle, online
- nu este obligatoriu și nu se poate reface
- cursul 7 se va tine online pe Teams
- va conține întrebări grilă asemănătoare cu cele din curs
- materiale ajutătoare: suporturile de curs și de laborator

Examen final

- valorează **6 puncte** din nota finală
- durata 1 ora
- în sesiune, fizic
- acoperă toată materia
- va conține exerciții asemănătoare cu cele de la laborator
- materiale ajutătoare: suporturile de curs și de laborator

Puncte bonus

Activitate laborator

- La sugestia instructorilor de la laborator, se poate nota activitatea în plus față de cerințele obișnuite.
- Maxim 1 punct (bonus la nota finală)

Punctele bonus nu se pot folosi în condiția de promovabilitate!

Punctele bonus nu se pot folosi în restanță!

Programare funcțională în Haskell

- Tipuri, functii
- Recursivitate, liste
- Funcții de nivel înalt
- Polimorfism
- Tipuri de date algebrice
- Clase de tipuri
- Functori
- Monade

Resurse suplimentare

- Pagina Haskell
<http://haskell.org>
- Hoogle
<https://www.haskell.org/hoOGLE>
- Haskell Wiki
<http://wiki.haskell.org>
- Cartea online „Learn You a Haskell for Great Good”
<http://learnyouahaskell.com/>

The Haskell Foundation

- <https://haskell.foundation/>
- Fundatie independenta si non-profit ce are ca scop imbunatatirea experientei cu limbajul Haskell
- Ofera suport pentru librarii, tool-uri, educatie, cercetare

Nu trăsați, cereti-ne ajutorul!

De ce programare funcțională?

Programare declarativă vs. imperativă – Ce vs. cum

Programare imperativă (Cum)

Explic mașinii, pas cu pas, algoritmice, **cum** să facă ceva și se întâmplă **ce** vroiam să se întâpte ca rezultat al execuției mașinii.

Programare declarativă vs. imperativă – Ce vs. cum

Programare imperativă (Cum)

Explic mașinii, pas cu pas, algoritmice, **cum** să facă ceva și se întâmplă **ce** vroiam să se întâmple ca rezultat al execuției mașinii.

Programare declarativă (Ce)

Îți spun mașinii **ce** vreau să se întâmple și o las pe ea să se descurce **cum** să realizeze acest lucru. :-)

Programare declarativă vs. imperativă – Ce vs. cum

Programare imperativă (Cum)

Explic mașinii, pas cu pas, algoritmic, **cum** să facă ceva și se întâmplă **ce** vroiam să se întâmple ca rezultat al execuției mașinii.

- limbaje de programare procedurale
- limbaje de programare orientate pe obiecte

Programare declarativă (Ce)

Îți spun mașinii **ce** vreau să se întâmple și o las pe ea să se descurce **cum** să realizeze acest lucru. :-)

Programare declarativă vs. imperativă – Ce vs. cum

Programare imperativă (Cum)

Explic mașinii, pas cu pas, algoritmic, **cum** să facă ceva și se întâmplă **ce** vroiam să se întâmple ca rezultat al execuției mașinii.

- limbaje de programare procedurale
- limbaje de programare orientate pe obiecte

Programare declarativă (Ce)

Îl spun mașinii **ce** vreau să se întâmple și o las pe ea să se descurce **cum** să realizeze acest lucru. :-)

- limbaje de programare logică
- limbaje de interogare a bazelor de date
- limbaje de programare funcțională

Programare funcțională

Programare funcțională în limbajul vostru preferat de programare:

- Java 8, C++11, Python, JavaScript, ...
- Funcții anonte
- Funcții de procesare a fluxurilor de date: filter, map, reduce

Agregarea datelor dintr-o colecție (JS)

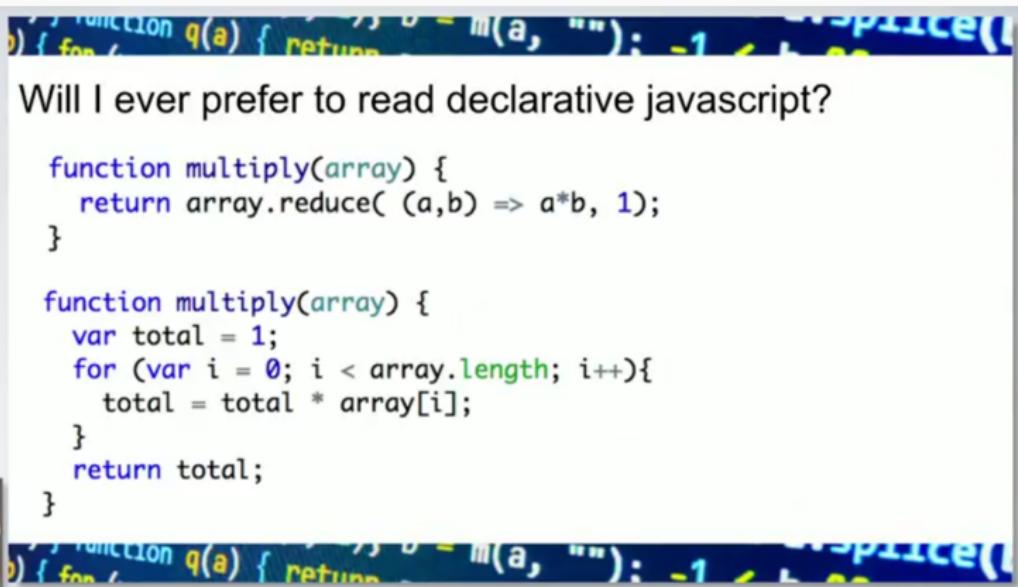
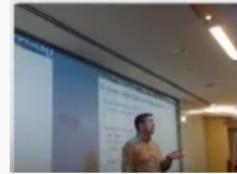
C. Boesch, Declarative vs Imperative Programming - Talk.JS

<https://www.youtube.com/watch?v=M2e5sq1rnvc>

Will I ever prefer to read declarative javascript?

```
function multiply(array) {  
    return array.reduce((a,b) => a*b, 1);  
}  
  
function multiply(array) {  
    var total = 1;  
    for (var i = 0; i < array.length; i++){  
        total = total * array[i];  
    }  
    return total;  
}
```


Agregarea datelor dintr-o colecție (JS)

C. Boesch, Declarative vs Imperative Programming - Talk.JS

<https://www.youtube.com/watch?v=M2e5sq1rnvc>

Reasons to be More Declarative

- Better readability
- Better scalability
- Fewer state-related bugs
- Stand on the shoulders of giants

De ce Haskell? (din cartea Real World Haskell)

The illustration on our cover is of a **Hercules beetle**. These beetles are among the largest in the world. They are also, in proportion to their size, the strongest animals on Earth, able to lift up to 850 times their own weight. Needless to say, we like the association with a creature that has such a high power-to-weight ratio.

Ciurul lui Eratostene

```
primes = sieve [2..]
sieve (p:ps) = p : sieve [ x | x <- ps, mod x p /= 0 ]
```

Haskell este un limbaj funcțional pur

- **Functiile sunt valori.**
- În loc să modificăm datele existente, calculăm valori noi din valorile existente, folosind funcții
- **Functiile sunt pure:** aceleași rezultate pentru aceleași intrări.
- O bucată de cod nu poate corupe datele altor bucați de cod.
- Distincție clară între părțile pure și cele care comunică cu mediul extern.

Haskell este un limbaj elegant

- Idei abstracte din matematică devin instrumente puternice în practică
 - recursivitate, compunerea de funcții, functori, monade
 - folosirea lor permite scrierea de cod compact și modular
- Rigurozitate: ne forțează să gândim mai mult înainte, dar ne ajută să scriem cod mai corect și mai curat
- Curbă de învățare în trepte
 - Putem scrie programe mici destul de repede
 - Expertiza în Haskell necesită multă gândire și practică
 - Descoperirea unei lumi noi poate fi un drum distractiv și provocator <http://wiki.haskell.org/Humor>

Haskell

- Haskell e lenes (lazy): orice calcul e amânat cât de mult posibil
 - Schimbă modul de concepere al programelor
 - Permite lucrul cu colecții potențial infinite de date precum [1..]
 - Evaluarea lenesă poate fi exploataată pentru a reduce timpul de calcul fără a denatura codul
- firstK k = **take** k primes
- Haskell e minimalist: mai puțin cod, în mai puțin timp, și cu mai puține defecte
 - ... rezolvând totuși problema :-)
- numbers = [1,2,3,4,5]
 total = **foldl** (*) 1 numbers
 doubled = **map** (* 2) numbers
- Oferă suport pentru paralelism și concurență.

Exemplu

```
qsort :: Ord a => [a] -> [a]
qsort []      = []
qsort (p:xs) =
  (qsort lesser) ++ [p] ++ (qsort greater)
where
  lesser  = filter (< p) xs
  greater = filter (>= p) xs
```

Haskell in industrie

Programarea funcțională este din ce în ce mai utilizată în companii.

- Haskell este folosit la Meta, Google, Microsoft, IOHK etc.
- Alte proiecte mari scrise în Haskell:
 - <https://typeable.io/>
 - <https://serokell.io/>
 - <https://xmonad.org/>
 - <https://jaspervdj.be/hakyll/>

Linkuri suplimentare:

[Haskell in industrie - Wiki](#)

[Serokell Blog Post: Best Haskell open source projects](#)

[Typeable Blog Post: 7 Useful Tools Written in Haskell](#)

[Serokell Blog Post: Why Fintech Companies Use Haskell](#)

[Wasp Blog Post: How to get started with Haskell in 2022 \(the straightforward way\)](#)

Haskell in industrie

10 REASONS TO USE HASKELL

MEMORY SAFETY

GARBAGE COLLECTION

NATIVE CODE

STATIC TYPES

RICH TYPES

PURITY

LAZINESS

CONCURRENCY

METAPROGRAMMING

ECOSYSTEM

@serokell

@impurepics

<https://serokell.io/blog/10-reasons-to-use-haskell>

În 1929-1932, A. Church a propus λ -calculul ca sistem formal pentru logica matematică. În 1935 a argumentat că orice funcție calculabilă peste numere naturale poate fi calculată în λ -calcul.

$$\begin{array}{ll} t = & x \quad (\text{variabilă}) \\ & | \lambda x. t \quad (\text{abstractizare}) \\ & | t \ t \quad (\text{aplicare}) \end{array}$$

- În 1935, independent de Church, Turing a dezvoltat mecanismul de calcul numit astăzi **Mașina Turing**.
- În 1936 și el a argumentat că orice funcție calculabilă peste numere naturale poate fi calculată de o mașină Turing.
- De asemenea, a arătat echivalența celor două modele de calcul.
- Această echivalență a constituit o indicație puternică asupra "universalității" celor două modele, conducând la ceea ce numim astăzi **"Teza Church-Turing"**.

Elemente de bază. Primii pași

Sintaxă

Comentarii

```
-- comentariu pe o linie
{- comentariu pe
   mai multe
   linii -}
```

Identifieri

- siruri formate din litere, cifre, caracterele _ și ' (apostrof)
- identifierii pentru variabile încep cu literă mică sau _
- identifierii pentru tipuri și constructori încep cu literă mare
- Haskell este sensibil la majuscule (case sensitive)

```
double x = 2 * x
data Point a = Pt a a
```

Sintaxă

Blocuri și indentare.

Blocurile sunt delimitate prin indentare.

```
fact n = if n == 0
          then 1
          else n * fact (n-1)
```

```
trei = let
          a = 1
          b = 2
      in a + b
```

Echivalent, putem scrie

```
trei = let {a = 1; b = 2} in a + b
trei = let a = 1; b = 2 in a + b
```

Variabile

Presupunem că fisierul test.hs conține

x=1

x=2

Ce valoare are x?

Variabile

Presupunem că fisierul test.hs conține

x=1

x=2

Ce valoare are x?

Prelude> :l test.hs

```
test.hs:2:1: error:  
  Multiple declarations of 'x'  
    Declared at: test.hs:1:1  
                  test.hs:2:1
```

```
2 | x=2  
 | ^
```

Variabile

În Haskell, variabilele sunt **imutabile** (*immutable*) , adică:

- = **nu** este operator de atribuire
- x = 1 reprezintă o **legatură** (*binding*)
- din momentul în care o variabilă este legată la o valoare, acea valoare nu mai poate fi schimbată

Legarea variabilelor

let .. in ... este o expresie care crează scop local.

Presupunem că fișierul testlet.hs conține

```
x=1  
z= let x=3 in x
```

Legarea variabilelor

let .. in ... este o expresie care crează scop local.

Presupunem că fișierul testlet.hs conține

```
x=1  
z= let x=3 in x
```

```
Prelude> :l testlet.hs  
[1 of 1] Compiling Main  
Ok, 1 module loaded.  
*Main> z  
3  
*Main> x  
1
```

Legarea variabilelor

let .. in ... este o **expresie** care crează scop local.

```
x = let
    z = 5
    g u = z + u
in let
    z = 7
in g 0 + z
```

Ce valoare are x?

Legarea variabilelor

let .. in ... este o **expresie** care crează scop local.

```
x = let
    z = 5
    g u = z + u
in let
    z = 7
in g 0 + z
```

Ce valoare are x?

```
-- x=12
```

Legarea variabilelor

let .. in ... este o **expresie** care crează scop local.

```
x = let
    z = 5
    g u = z + u
in let
    z = 7
in g 0 + z
```

Ce valoare are x?

```
-- x=12
```

```
x = let z = 5; g u = z + u in let z = 7 in g 0
```

Ce valoare are x?

Legarea variabilelor

let .. in ... este o **expresie** care crează scop local.

```
x = let
    z = 5
    g u = z + u
in let
    z = 7
in g 0 + z
```

Ce valoare are x?

```
-- x=12
```

```
x = let z = 5; g u = z + u in let z = 7 in g 0
```

Ce valoare are x?

```
-- x=5
```

Legarea variabilelor

clauza ... **where** ... creaza scop local

f x = g x + g x + z

where

g x = 2*x

z = x-1

Legarea variabilelor

let .. in ... este o expresie

```
x = [ let y = 8 in y , 9]    -- x=[8,9]
```

where este o clauză, disponibilă doar la nivel de definiție

```
x = [y where y = 8, 9] – error: parse error ...
```

Legarea variabilelor

let .. in ... este o expresie

```
x = [let y = 8 in y, 9] -- x=[8,9]
```

where este o clauză, disponibilă doar la nivel de definiție

`x = [y where y = 8, 9] – error: parse error ...`

Variabile pot fi legate și prin *pattern matching* la definirea unei funcții sau expresiei **case**.

```
h x | x == 0      = 0
     | x == 1      = y + 1
     | x == 2      = y * y
     | otherwise   = y
where y = x*x
```

```
f x = case x of
                  0 -> 0
                  1 -> y + 1
                  2 -> y * y
                  _ -> y
where y = x*x
```

Quiz time!

Seria 23 <https://questionpro.com/t/AT4qgZuulH>

Seria 24 <https://tinyurl.com/yc8kdvjm>

Seria 25 <https://questionpro.com/t/AT4qgZuulJ>

Tipuri de date. Sistemul tipurilor

"There are three interesting aspects to types in Haskell: they are strong, they are static, and they can be automatically inferred."

<http://book.realworldhaskell.org/read/types-and-functions.html>

tare – garantează absența anumitor erori

static – tipul fiecărei valori este calculat la compilare

dedus automat – compilatorul deduce automat tipul fiecărei expresii

```
Prelude> :t [( 'a' ,1 , "abc" )]  
[( 'a' ,1 , "abc" )] :: Num b => [ ( Char , b , [ Char ] ) ]
```

Sistemul tipurilor

Tipurile de bază: Int, Integer, Float, Double, Bool, Char, String

Sistemul tipurilor

Tipurile de bază: Int, Integer, Float, Double, Bool, Char, String

Tipuri compuse: tupluri si liste

```
Prelude> :t ('a', True)
('a', True) :: (Char, Bool)
```

```
Prelude> :t ["ana", "ion"]
["ana", "ion"] :: [[Char]]
```

Sistemul tipurilor

Tipurile de bază: Int, Integer, Float, Double, Bool, Char, String

Tipuri compuse: tupluri si liste

```
Prelude> :t ('a', True)
('a', True) :: (Char, Bool)
```

```
Prelude> :t ["ana", "ion"]
["ana", "ion"] :: [[Char]]
```

Tipuri noi definite de utilizator:

```
data RGB = Red | Green | Blue
data Point a = Pt a a      -- tip parametrizat
              -- a este variabila de tip
```

Tipuri de date

Integer: 4, 0, -5

```
Prelude> 4 + 3
```

```
Prelude> (+) 4 3
```

```
Prelude> mod 4 3
```

```
Prelude> 4 `mod` 3
```

Float: 3.14

```
Prelude> truncate 3.14
```

```
Prelude> sqrt 4
```

```
Prelude> let x = 4 :: Int
```

```
Prelude> sqrt (fromIntegral x)
```

Char: 'a','A', '\n'

```
Prelude> import Data.Char
```

```
Prelude Data.Char> chr 65
```

```
Prelude Data.Char> ord 'A'
```

```
Prelude Data.Char> toUpper 'a'
```

```
Prelude Data.Char> digitToInt '4'
```

Tipuri de date

Bool: True, False

```
data Bool = True | False
```

```
Prelude> True && False || True
```

```
Prelude> not True
```

```
Prelude> 1 /= 2
```

```
Prelude> 1 == 2
```

String: "prog\ndec"

```
type String = [Char] -- sinonim pentru tip
```

```
Prelude> "aa"++"bb"  
"aabb"
```

```
Prelude> "aabb" !! 2  
'b'
```

```
Prelude> lines "prog\ndec"  
[ "prog" , "dec" ]
```

```
Prelude> words "pr og\nde cl"  
[ "pr" , "og" , "de" , "cl" ]
```

Liste

Orice listă poate fi scrisă folosind doar constructorul () și lista vidă [].

- $[1,2,3] == 1 : (2 : (3 : [])) == 1 : 2 : 3 : []$
- $"abcd" == ['a','b','c','d'] == 'a' : ('b' : ('c' : ('d' : [])))$
 $\quad == 'a' : 'b' : 'c' : 'd' : []$

Liste

Orice listă poate fi scrisă folosind doar constructorul `(:)` și lista vidă `[]`.

- $[1,2,3] == 1 : (2 : (3 : [])) == 1 : 2 : 3 : []$
- $"abcd" == ['a','b','c','d'] == 'a' : ('b' : ('c' : ('d' : [])))$
 $= 'a' : 'b' : 'c' : 'd' : []$

Definiție recursivă. O **listă** este

- **vidă**, notată `[]`, sau
- **compusă**, notată `x:xs`, dintr-un un element `x` numit **capul listei** (*head*) și o listă `xs` numită **coada listei** (*tail*).

Tipuri de date compuse

Tipul listă

```
Prelude>:t [True, False, True]  
[True, False, True] :: [Bool]
```

Tipuri de date compuse

Tipul listă

```
Prelude>:t [True, False, True]  
[True, False, True] :: [Bool]
```

Tipul tuplu – secvențe de tipuri deja existente

```
Prelude> :t (1 :: Int, 'a', "ab")  
(1 :: Int, 'a', "ab") :: (Int, Char, [Char])
```

Prelude> fst (1,'a') -- *numai pentru perechi*
Prelude> snd (1,'a')

Tipuri. Clase de tipuri. Variabile de tip

Ce răspuns primim dacă introducem comanda?

```
Prelude> :t 1
```

Tipuri. Clase de tipuri. Variabile de tip

Ce răspuns primim dacă introducem comanda?

```
Prelude> :t 1
```

Răspunsul primit este:

```
1 :: Num a => a
```

Semnificația este următoarea:

- Num este o clasă de tipuri
- a este un *parametru de tip*
- 1 este o valoare de tipul a din clasa Num

```
Prelude> :t [1,2,3]
```

```
[1,2,3] :: Num t => [t]
```

Funcții în Haskell. Terminologie

Prototipul funcției

double :: Integer -> Integer

- numele funcției
- signatura funcției

Definiția funcției

double elem = elem + elem

- numele funcției
- parametrul formal
- corpul funcției

Aplicarea funcției

double 5

- numele funcției
- parametrul actual (argumentul)

Exemplu: funcție cu două argumente

Prototipul funcției

add :: Integer -> Integer -> Integer

- numele funcției
- signatura funcției

Definiția funcției

add elem1 elem2 = elem1 + elem2

- numele funcției
- parametrii formali
- corpul funcției

Aplicarea funcției

add 3 7

- numele funcției
- argumentele

Exemplu: funcție cu un argument de tip tuplu

Prototipul funcției

dist :: (Integer, Integer) -> Integer

- numele funcției
- signatura funcției

Definiția funcției

dist (elem1, elem2) = abs (elem1 - elem2)

- numele funcției
- parametrul formal
- corpul funcției

Aplicarea funcției

dist (5, 7)

- numele funcției
- argumentul

Tipuri de funcții

```
Prelude> :t abs  
abs :: Num a => a -> a
```

```
Prelude> :t div  
div :: Integral a => a -> a -> a
```

```
Prelude> :t (:)  
( :) :: a -> [a] -> [a]
```

```
Prelude> :t (++)  
(++) :: [a] -> [a] -> [a]
```

```
Prelude> :t zip  
zip :: [a] -> [b] -> [(a, b)]
```

Definirea funcțiilor

```
fact :: Integer -> Integer
```

- Definiție folosind **if**

```
fact n = if n == 0 then 1  
           else n * fact(n-1)
```

- Definiție folosind ecuații

```
fact 0 = 1  
fact n = n * fact(n-1)
```

- Definiție folosind cazuri

```
fact n  
| n == 0      = 1  
| otherwise   = n * fact(n-1)
```

Şabloane (patterns)

```
x:y = [1,2,3] -- x=1 si y =[2,3]
```

Observați că : este constructorul pentru liste.

```
(u,v) = ('a',[ (1,'a'),(2,'b')]) -- u='a',  
-- v=[(1,'a'),(2,'b')]
```

Observați că (,) este constructorul pentru tupluri.

Şabloane (patterns)

Definiții folosind şabloane

```
selectie :: Integer -> String -> String

-- case...of
selectie x s =
    case (x,s) of
        (0,_) -> s
        (1, z:zs) -> zs
        (1, []) -> []
        _ -> (s ++ s)

-- stil ecuational
selectie 0 s = s
selectie 1 (_:s) = s
selectie 1 "" = ""
selectie _ s = s + s
```

Tipuri de funcții

Fie foo o funcție cu următorul tip

```
foo :: a -> b -> [a] -> [b]
```

- are trei argumente, de tipuri a, b și [a]
- întoarce un rezultat de tip [b]

Schimbăm signatura funcției astfel:

```
ffoo :: (a -> b) -> [a] -> [b]
```

- are două argumente, de tipuri $(a \rightarrow b)$ și [a],
adică o funcție de la a la b și o listă de elemente de tip a
- întoarce un rezultat de tip [b]

```
Prelude> :t map
```

```
map :: (a -> b) -> [a] -> [b]
```

Quiz time!

Seria 23 <https://questionpro.com/t/AT4qgZuulp>

Seria 24 <https://tinyurl.com/5n6s87ks>

Seria 25 <https://questionpro.com/t/AT4qgZuulm>

Pe săptămâna viitoare!